

اصول محاکمات حقوقی

اگر فرار اصالت سندی از دادگاه صادر شود آیا دادگاه دیگر ملزم به ترتیب اثر دادن بآن قرار است یا نه؟ - اصولاً دادگاهها در عقیده خود آزادند و الزامی در قبول نظر سایر دادگاهها ندارند آراء دیوان تمیز نیز این نظر را تأیید میکند رجوع شود بحکم شماره ۱۳۵۹۹ ر ۱۳۷ مورخه ۲۵ ر ۱۶ ر ۱۶ به بیان ذیل «اصالت ورقه در مرحله بدوی ثابت شده و استناد دادگاه استیناف بورقه که اصالت آن محقق گردیده است خالی از اشکال است» در مورد عدم ترتیب اثر بقرار رجوع شود بحکم دیوان عالی تمیز شماره ۴۴۴ ر ۱۳۵۴۷ مورخ ۳۰ ر ۲ ر ۱۳۱۶ (مجوعه حقوقی شماره ۳۸) اعتراض مستدعی تمیز باینکه دادگاه استیناف اصفهان سلب اعتبار از ورقه صلح نامه که قرار اصالت آن در دادگاه استیناف کرمان صادر شده در صورتیکه اگر در صحت ورقه اشکالی داشت می بایستی مجدداً قرار رسیدگی صادر نماید تا ادله اصالت آن اقامه گردد و وارد نیست زیرا چون دلیل دیگری در اصالت سند صلح نامه غیر از آنچه در قرار صادره از استیناف کرمان ذکر شده اقامه نگردیده و این ادله را دادگاه استیناف اصفهان غیر کافی و بی اعتبار دانسته دیگر احتیاجی بقرار رسیدگی مجدد نداشته و بدین ترتیب حکم استیناف را ابرام کرده است ادعای جعلیت - معمولاً نسبت باسناد رسمی ادعای جعلیت میشود زیرا بوسیله انکار یا تردید نمیتوان متوصل شد نسبت باسناد عادی ادعای جعلیت نیز نمیتوان نمود ولی معمولاً کسیکه سند بر علیه او ابراز شده انکار را بر ادعای جعلیت ترجیح میدهد زیرا در صورت انکار بر ارائه دهنده سند است که دلیل صحت انتساب آن را بیاورد و حال آنکه در جعلیت کسیکه ادعای جعلیت نموده است باید آن را اثبات نماید حال به بینیم آیا نسبت باسنادیکه اصالت آنها در دادگاه

اثبات شده میتوان ادعای جعلیت نمود یا نه؟ امروز این مسئله زیاد نمره عملی ندارد زیرا بموجب ماده ۳۶ آزمایش مدعی علیه باید کلیه مدافعات خود را از قبیل انکار و جعل در ضمن اولین لایحه بنماید و طبیعی است در عین حال کسیکه بر علیه او سند ابراز شده است دعوی انکار و جعل را یکمرتبه نمی نماید اگر ممکن باشد که دفاع بعنوان جعلیت را پس از انکار بعمل آورد آنوقت این مسئله نمره عملی پیدا میکند - اگر قبول کنیم که ادعای جعلیت را ممکن است برای اولین دفعه در استیناف بعمل آورد آنوقت مسئله فوق نمره عملی پیدا میکند زیرا فرض کنیم کسی بر علیه دیگری سندی ابراز کرده مدعی علیه در دادگاه بدوی مبادرت به انکار نموده و قرار اصالت سند صادر میشود سپس در استیناف ادعای جعلیت مینماید بر فرض که بتوان ادعای جعلیت را در استیناف نمود آنوقت این اشکال پیش میآید که آیا با وجود قرار اصالت سند ممکن است دعوی جعلیت را پذیرفت ظاهر این است که قبول دعوی جعلیت با اصالت سند منافات داشته و در چنین دعوائی دیگر پذیرفته نباشد بعضی از دادگاهها بخلاف عمل نموده و در استیناف ادعای جعلیت را با وجود صدور قرار اصالت سند پذیرفته اند.

ادعای جعلیت بجهت ترتیب بعمل میآید: - هرگاه طرفی نسبت بسند طرف مقابل ادعای جعلیت دارد باید در اولین لایحه که در پاسخ آن سند داده میشود ادعای خود را با تمام دلایل بنویسد در مقابل ادعای جعلیت طرف دیگر باید در اولین لایحه جوابیه خود صریحاً بنویسد که آن سند را استرداد مینماید و با مدافعات خود در مقابل ادعای جعلیت اظهار میکند ولی استرداد سند دلیل بر جعلیت آن نیست اگر سند استرداد شد و یا در قبال دعوی جعلی دفاعی بعمل نیامد

دادگاه آن سند را از عداد دلائل خارج کرده و باسناد و دلائل دیگر رسیدگی مینماید و اگر نسبت بدعوی جعلیت اعتراض شد در صورتیکه مؤثر در دعوی اصلی باشد دادگاه قرار تحقیقات را میدهد طرز رسیدگی به جعلیت سند مثل انکار است باین فرق که دلائل جعلیت باید از طرف مدعی جعلیت اقامه گردد بحال آنکه در انکار کسیکه سند را ارائه داده باید اصالت آنرا ثابت نماید پس از رسیدگی نتیجه تحقیقات در جلسه رسیدگی قرائت شده و دادگاه قرار لازم در باب جعلیت و یا عدم جعلیت سند را صادر مینماید و در صورت اخیر سند جعلی را از عداد دلائل صاحب سند خارج مینماید.

اسوالات این رسیدگی جنبه تبعی دارد و بهمین جهت اگر چه عمل جرم است ولی فرما در دادگاه حقوقی رسیدگی میشود و در موردیکه مدعی جعلیت شخص معینی را که در حال حیات است بساختن سند متهم نماید دگاه حقوقی سند را بااوراق راجع بجهل نزد مدعی العموم میفرستد در صورتیکه بجبشی قضیه در دادگاه جزائی طرح نگردد دادگاه حقوقی خود بدعوی جعل رسیدگی مینماید و اگر قضیه بدادگاه جزا محول و حکم معمولیت صادر شده آن حکم در دادگاه حقوق متنع خواهد بود اگر حکم تبرئه صادر شده باشد در این صورت باید قائل به تفسیر شد.

هر گاه حکم بعدم معمولیت سند هم داده شده باشد بطوریکه ملازمه بانبوت اصالت آن داشته باشد دادگاه حقوق دیگر وارد رسیدگی بجهل نمیشود ولی اگر حکم بمجموعیت داده نشده و یا حکم مستند بعدم اثبات جعل باشد دادگاه حقوق میتواند نسبت بدعوی جعل رسیدگی نماید - در موردیکه دادگاه حقوق کار را به مدعی العموم رجوع میکند چنان قضیه را تا ختم عمل جزائی توقیف مینماید.

اگر دادگاه حقوق حکم بجهلیت سندی داد تکلیف آنرا معین میکند باین ترتیب که آنرا از بین برده و با قسمت معمول را در روی خود سند ابطال کرده یا کلماتی را که محو کرده یا تغییر داده اند در روی سند اصلاح مینماید این اقدامات فقط پس از قطعیت حکم بتوسط دادگاهی است که آخرین حکم قطعی را صادر کرده با حضور مدعی العموم بعمل

خواهد آمد و اگر جعلیت آن ثابت نشد دادگاه امر می دهد که آنها را بصاحبانشان اعاده دهند.

سابقاً ادعای جعلیت نسبت باسناد خیلی معمول بود ولی امروز بدلیلی که فوقاً مذکور گردید بیشتر کسانی که سندی بر علیه آنها ابراز میشود متوسل به انکار میشوند - در عین حال ممکن است انکار و یا ادعای جعلیت بمنظور تطوین محاکمه بعمل آمده باشد و بهمین جهت اصول محاکماتی که در شرف تصویب است مقرر کرده در مورد انکار دادگاه در ضمن قرار صحت سند انکار کننده را بتأدیه جزای نقدی که کمتر از پنجاه ریال و بیش از پانصد ریال نباشد محکوم می نماید و در مورد ادعای جعل اعم از اینکه جعل معین شده یا نشد باشد هر گاه مدعی جعل نتوانست معمولیت سند را ثابت نماید بتأدیه جزای نقدی که کمتر از صد ریال و بیش از هزار ریال نباشد محکوم میشود باید دانست که این جزای نقدی جنبه جزائی نداشته و فقط برای تهدید کسانی که بدون جهت انکار و یا ادعای جعل مینمایند مقرر شده است.

اگر مدعی جعلیت نتوانست جعلیت سند را ثابت کند آیا باید بطور کلی حکم بصحت انتساب سند مورد جعلیت نمود یا نه؟ - در این جا باید قائل به تفصیل شد اگر ضریقه سندی بر علیه او ابراز شده است مهر یا امضای آن را قبول داشته ولی ادعا میکند که کلامه بیان الحاق شده است در این صورت اگر جعلیت اثبات نشد صحت انتساب سند مورد اشکال نیست ولی اگر سند عادی بوده و نسبت به مهر یا امضای آن ادعای جعلیت بشود در صورت عدم اثبات جعلیت نمیتوان گفت که صحت انتساب آن سند معزز است و باید دلیل صحت انتساب آورده شود.

آیا دعوی جعلیت را میتوان در استیناف مرتجعاً اظهار نمود؟ اگر سندی در استیناف ابراز شده باشد نسبت بیان ادعای جعلیت ممکن است ولی اگر سند بدو در دادگاه بدایت ابراز شده باشد آیا میتوان در استیناف ادعای جعلیت نسبت بیان نمود؟ اگر چه بموجب ماده ۲۳۶ آزه ابراز دعوی جعل اسناد باید ضمن اولین لایحه بشود ولی ماده ۵۲۶ اصول محاکمات حقوقی جعلیت سند را یکی از علل اعاده محاکمه قرار داده